

07-02-2014

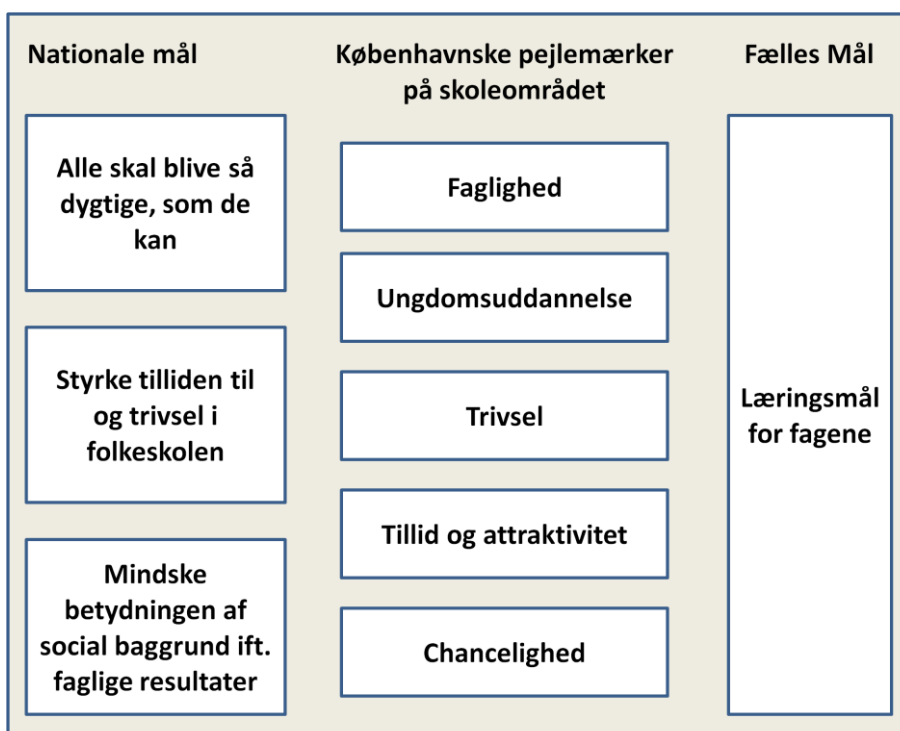
Sagsnr.
2014-0013853

Dokumentnr.
2014-0013853-90

Bilag 3. Den fremtidige folkeskole i København - skolen i centrum

Folkeskolereformen er en læringsreform. Den har fokus på elevernes læring gennem mere praktiske, anvendelsesorienterede og varierede læringsformer. Folkeskolen skal udfordre alle elever, så de bliver så dygtige, de kan. Betydningen af social baggrund skal mindskes i forhold til faglige resultater, og tilliden til og trivslen i folkeskolen skal styrkes blandt andet gennem respekt for professionel viden og praksis.

Ambitionerne i aftalen om et fagligt løft af folkeskolen er sammenfattet i en række nye nationale mål. Målene er i høj grad sammenfaldende med de københavnske pejlemærker for skoleområdet. Undervisningsministeriet omsætter de nye nationale mål til en række konkrete mål for elevernes læringsudbytte – nye Fælles Mål:

De nye Fælles Mål skal herefter omsættes til mål for i første omgang grupper af elever på hver enkelt skole.

Reformen skal først og fremmest ses som en markant kulturændring. Omdrejningspunktet er netop fokus på elevernes læring – på deres mål

Pædagogisk Faglighed

Gyldenløvesgade 15
1502 København V

E-mail
sannan@buf.kk.dk

www.kk.dk

for læringsudbyttet og opfølgningen på deres resultater via bl.a. de nationale test. Det skal både være omdrejningspunktet i forhold til at skabe nye læringsformer og –rum, i udviklingen af samarbejdet mellem medarbejderne, i skoleledelsens og i skolebestyrelsens rolle. På den måde kan der siges at være fire hovedfokuspunkter i arbejdet med den fremtidige folkeskole:

- Elevernes læring og læringsmål som omdrejningspunktet i en ny længere skoledag
- Udviklingen af teamsamarbejdet mellem medarbejderne (herunder de pædagoger, der knyttes til skolen) med elevernes læring og læringsmål som omdrejningspunkt
- Vægt på den faglige ledelse, hvor skoleledelsen kommer tættere på teamenes pædagogiske overvejelser og valg og er med til at understøtte et klart fokus på elevernes læring
- Forældrenes ressourcer skal udnyttes, og de skal via skolebestyrelsen være med til at sætte den nye retning med fokus på læring og læringsmål for den enkelte skole

Det er afgørende, at der er ejerskab til forandringerne på den enkelte skole for, at den kan lykkes. Det betyder, at hver enkelt skole skal lave en strategi for, hvordan realiseringen af folkeskolereformen lykkes hos netop dem. Hvordan går vi konkret hos os fra et hovedfokus på undervisning til et hovedfokus på læring? Hvordan udnytter vi bedst mulighederne i den længere skoledag til at skabe mere varierede, praktiske og anvendelsesorienterede læringsformer – og hvilke type læringsformer vil fungere bedst for vores elever? Hvordan arbejder vi systematisk med at følge op på elevernes resultater, så læringsfremskridtene også bliver synlige for eleverne gennem feedback – hvilke gode erfaringer har vi allerede på vores skole, og hvor skal vi udvikle nye måder at arbejde på?

Det er vigtigt, at overvejelserne om elevernes læring på den enkelte skole i højere grad tager afsæt i forskningsmæssig viden om, hvad der har fungeret godt andre steder – både i samarbejdet mellem medarbejderne og i dialogen med ledelsen. Det vil også være naturligt at drøfte, hvordan skolen bedst kan arbejde med at inddrage forskningsmæssig viden i de udviklingsgrupper med deltagelse af både ledelse og et mindre antal medarbejdere, som mange skoler har. Medarbejdere og ledere skal bruge ny forskningsmæssig viden til at udfordre den professionelle viden og praksis, de allerede har og bruge det til at træffe mere begrundede valg lokalt. Det skal med andre ord gøres med afsæt i den professionelle viden og praksis, der allerede er på de københavnske skoler.

Overvejelserne ovenfor illustrerer, at elevernes læring og læringsmål er helt centrale. Samtidig vil hver enkelt skole også i sin strategi skulle have fokus på en række elementer, der skal understøtte læringen:

Hvilke fysiske faciliteter har vi på skolen, og hvilke faciliteter i vores nærområde kan vi bruge? Hvordan skal vi konkret arbejde med at åbne skolen mere op mod det omgivende samfund? Hvordan inddrager vi bedst eleverne i udviklingen af den nye skole, så de får medindflydelse? Hvilken rolle skal vores skolebestyrelse spille, og hvordan udnytter vi bedst de ressourcer, vi har her? Hvordan bruger vi i praksis bedst de nye arbejdstidsregler og københavnske værnsregler – på en måde, der sikrer gode arbejdsvilkår, og som understøtter det teamsamarbejde, som vil være helt centralt? Hvordan kan vi udnytte gode erfaringer fra Stærkt samarbejde og andre gode elementer fra en tværprofessionel samarbejdskultur?

Skolerne har taget hul på arbejdet med at lave en strategi for, hvordan de lokalt griber folkeskolereformen an med en række overvejelser, som forvaltningens understøttelse af arbejdet også kan tage afsæt i.

Det er vigtigt, at eleverne i høj grad inddrages i det større fokus på læring og læringsmål. De skal i dialog med lærere, pædagoger og andre faggrupper være med til at formulere deres egne konkrete mål. De skal aktivt være med til at evaluere læringsfremskridtene, så læringen bliver synlig for dem. Og de skal lære at give og modtage faglig feedback også fra hinanden, så de er med til at understøtte hinandens læring.

Også forældrene bliver vigtige i at skabe et fagligt løft af folkeskolen i København. Vi ved forskningsmæssigt, at elevernes læring styrkes, når forældrenes ressourcer inddrages i skolen. Folkeskolereformen er derfor en god anledning til at forny skolehjem-samarbejdet og gentænke, hvordan forældrene kan inddrages i blandt andet at understøtte deres barn i forbindelse med konkrete læringsmål. Forældrene skal samtidig via skolebestyrelserne være med til at sætte den nye retning med fokus på læring og læringsmål for den enkelte skole.

Overvejelser om, hvordan der skabes det bedste afsæt for elevernes læring skal samtidig være omdrejningspunktet for samarbejdet mellem medarbejderne – lærere, pædagoger og andre faggrupper. Tanken er her, at der fremover skal være en højere grad af fælles vidensdeling, refleksion og ideudvikling i teamet (eller en anden lokalt fastlagt organisering), der samtidig træffer en række fælles pædagogiske valg og følger op på, hvordan de valg så fungerer i praksis. Det handler om systematisk at arbejde med planlægning og evaluering af læringsforløb med fokus på elevernes konkrete læringsudbytte og progression vurderet på baggrund af bl.a. test undervejs. Erfaringerne herfra skal så bruges i tilrettelæggelsen af de næste læringsforløb. Der skal stilles krav om, *at* man på skolerne vælger nogle pædagogiske metoder til arbejdet, men ikke *hvilke* metoder. Det er dog vigtigt, at skolen og teamene i valget af metoder tager med i overvejelserne,

hvilke metoder, der allerede er forskningsmæssigt belæg for, har fungeret godt i andre sammenhænge.

Med reformen kommer pædagogisk personale fra fritidsområdet ind som en ny væsentlig medarbejdergruppe på skolerne. De kan på en lang række punkter være en ressource for skolen med børnenes læring som omdrejningspunkt. Det pædagogiske personales særlige bidrag ind i den forandrede skoledag vil i stor udstrækning handle om at se på tværs af det enkelte barn eller grupper af børns samlede livs- og læringssituation. Mere konkret kan det bl.a. omfatte planlægning og gennemførelse sammen med lærerne af bl.a. læringsunderstøttende forløb, understøttelse af skolens læringsmiljø samt børns kompetenceudvikling, fællesskaber og trivsel på skolen.

Skoleledelsen skal tættere på den pædagogiske praksis og får en vigtig rolle i netop at spørge til, hvordan medarbejderne deler og udnytter hinandens erfaringer og gode ideer, hvilke læringsmuligheder, undervisningen giver eleverne og hvordan der konkret følges op på, hvilken læring der kommer ud af det. Med andre ord skal skoleledelserne helt ind i klasseværelserne. Den faglige ledelse bliver dermed helt central.

Det bliver altså afgørende for, at folkeskolereformen lykkes, at der sker markante ændringer på den enkelte skole – i arbejdet med læringsmål, i teamsamarbejdet og i den faglige ledelse. Samtidig er der også behov for politisk at sætte de overordnede rammer for arbejdet. Der er således behov for, at der politisk tages stilling til, hvordan en række elementer i den nye lovgivning konkret skal udmøntes i København. De nye Fælles Mål og tilsvarende vejledende nationale læseplaner er ikke på plads endnu. I København er der en række kommunalt besluttede tilføjelser til læseplanerne, herunder en særskilt læseplan for engelsk i 1.-2. klasse. Forvaltningen lægger ikke op til at ændre i de kommunale læseplaner nu. Der tages stilling til evt. behov herfor, når de nye Fælles Mål og vejledende læseplaner er på plads.

Nedenfor er kort opridset de punkter, hvor der politisk skal tages stilling til udmøntningen af den nye lovgivning i København. Hvert punkt er samtidig uddybet i de efterfølgende bilag.

Som en del af den nye lovgivning skal der tages politisk stilling til mål og rammer for skolernes samarbejde med eksterne natur- og kulturtilbud, frivillige foreninger, erhvervslivet, ungdomsskoler og ungdomsuddannelser. De skal gøre det lettere for skolerne i praksis at åbne sig endnu mere mod det omgivende samfund. Samarbejdet vil også kunne bruges til at tænke nyt i forhold til at tænke nye og anderledes valgfag. Valgfagene vil fx kunne designes i samarbejde

med ungdomsskolen eller ungdomsuddannelser og eventuelt også fysisk placeres her. Forslag til mål og rammer er uddybet i bilag 4.

Med den nye lovgivning skabes der også nye rammer for skolebestyrelserne, og det er samtidig en anledning til at nytænke skolehjem-samarbejdet. I København skal forældrene have en vigtig rolle i den nye folkeskole og være med til at sætte retningen på den enkelte skole i arbejdet med fokus på elevernes læring. Det gælder også for toning og profilering af den enkelte skole. Gennem skolebestyrelserne får forældrene samtidig indflydelse på, hvordan den enkelte skole arbejder med at åbne skolen op mod det omgivende samfund, hvordan det lokale tilbud om lektiehjælp og faglig fordybelse skal skrues sammen og hvordan skole-hjemsamarbejdet skal fungere. Det er i København et ønske, at skolebestyrelserne også inddrages i opfølgningen på, hvordan realiseringen af folkeskolereformen skrider frem på den enkelte skole. Forvaltningen vil understøtte skolebestyrelserne i arbejdet. Også skolebestyrelserne vil med den nye mulighed for at vælge to eksterne repræsentanter, der spejler skolens profil, ind i skolebestyrelsen naturligt komme til at orientere sig mere mod eksterne samarbejder og muligheder. Det foreslås samtidig, at der i hver skolebestyrelse sidder en repræsentant for fritidsområdet, så der er en klar kobling skole og fritid. Nye rammer for skolebestyrelserne er uddybet i bilag 5.

Med den nye lovgivning åbnes der op for, at kommunalbestyrelsen kan godkende nye valgfag. Bedre rum til at tænke valgfagene anderledes er samtidig en mulighed for skolerne til at sætte en særlig profil mere i spil. Profilskolerne vil særligt kunne prioritere valgfag, der understøtter skolernes profiler, og andre skoler vil også kunne vælge at tone udskolingen på forskellig vis. Her vil skolebestyrelsen være en vigtig partner i forhold til at vælge, hvilken profil man gerne vil have som skole. Valgfagene kan tænkes på tværs af de traditionelle fag og udarbejdes i et samarbejde mellem medarbejdere med forskellige faglige kompetencer og fra forskellige faggrupper – med udgangspunkt i læringsmålene og med en form, hvor læringen bliver mere praktisk og konkret. Det er derfor vigtigt, at der er rum for at tænke valgfagene kreativt. Skolerne i et område skal fx kunne gå sammen om at lave deres egne valgfag, som så kan holdes på de skoler, der har de bedste faciliteter til det. Forslag til rammer for nye valgfag fremgår af bilag 6.

Frem mod næste folketingsvalg bliver lektiehjælp og faglig fordybelse obligatorisk for skolerne at tilbyde, men frivilligt for eleverne at deltage i. Efter folketingsvalget bliver deltagelse obligatorisk. Skolebestyrelsen skal sætte retningen for tilbuddet både i den midlertidige og i den permanente ordning. Skoler - og i overgangsperioden fritidshjemmene – skal samtidig understøttes i at arbejde med nye læringsformer med fokus på elevernes læring og

læringsmål også i denne del af skoletilbuddet. Det er nærmere beskrevet i bilag 7.

Medarbejderne bliver naturligvis helt centrale for, at intentionerne med reformen kan indfries. Vi har i København rigtig mange fagligt dygtige og engagerede lærere, pædagoger og andre medarbejdergrupper, og det er vigtigt, at de også er med til at sætte retningen og være med til at udvikle skolen som organisation. Medarbejderinddragelse på alle skoler sikres via den nye MED-struktur i København. Derfor foreslås det, at skolerne selv får mulighed for at vurdere, om der fortsat på den enkelte skole er behov for også at opretholde et pædagogisk råd eller om medarbejderinddragelsen bedst sker på anden vis. Det foreslås også, at Fælles Pædagogisk Råd nedlægges, og at parterne inviteres til et møde med Børne- og Ungdomsudvalget i foråret 2014, hvor folkeskolereformen drøftes. Inddragelse af repræsentanter for hhv. skoleledelser og lærere vil desuden fortsat ske via løbende dialog, i forbindelse med behandling af bl.a. høringer mv. på samme måde, som det sker i dag. Det er beskrevet i bilag 8.

Med den nye lovgivning skal kommunalbestyrelsen tage stilling til skoleårets start. Forslag hertil er beskrevet i bilag 9.

En række af de ovenstående forslag har betydning for, hvordan styrelsesvedtægten for folkeskolen er formuleret. Det samme har den nye lovgivning. Det er derfor nødvendigt at justere styrelsesvedtægten, så den afspejler de relevante ændringer med reformen. Forslag hertil fremgår af bilag 10.

Endelig lægger folkeskolereformen lægger op til en markant styrkelse af samarbejdet mellem ungdomsskolen og folkeskolerne. Folkeskolerne skal i højere grad udnytte de kompetencer, som ungdomsskolens ansatte har og de erfaringer, de har med at skabe læring, der har klart afsæt i de unges egne interesser. Det er vigtigt, at potentialet for ungdomsskolens styrkede rolle ind i folkeskolen udnyttes. Rammer for det er beskrevet i bilag 11.

Den nye hverdag for elever og medarbejdere

De ændringer, som folkeskolereformen indebærer, vil også indebære en på mange måder ændret hverdag for både elever og medarbejdere.

Eleverne skal opleve, at det bliver både mere spændende og sjovere at gå i skole. De skal opleve, at læringsaktiviteterne i høj grad tilrettelægges ud fra, hvordan de lærer bedst – og at de synes, det er sjovere at gå i skole, fordi de kan se, at de faktisk hele tiden bliver dygtigere. Og de skal opleve, at deres individuelle ressourcer ses og deres interesser tages alvorligt, fx når de selv er med til at formulere

deres egne mål eller i udskolingen kan vælge en linje, som særligt interesserer dem.

Samtidig skal skoledagen tænkes mere på tværs af de traditionelle fag og tilrettelægges mere fleksibelt. Eleverne vil møde mere bevægelse i løbet af skoledagen, ligesom de vil opleve en anden form for undervisning; den understøttende undervisning, hvor pædagoger varetager en del af aktiviteterne.

Det er vigtigt at have fokus på, at udnyttelsen af den større fleksibilitet i hverdagen, som reformen giver, ikke betyder, at dagen bliver ustruktureret og vanskeligere at overskue - især for elever med særlige behov. Det forudsætter, at struktur, læringsmål, indhold og konkret udbytte hele tiden er nærværende for den voksne i planlægningen, i selve læringssituationen og i opfølgningen. Det vil være til fordel for alle elever. Med de større muligheder for fleksibilitet i hverdagen skal de voksne omkring eleverne arbejde på nye måder med at skabe overblik, struktur og sammenhæng i skoledagen for børnene. Mere konkret kan en række af elementerne i reformen også bidrage til øget trivsel og faglighed også hos elever med særlige behov. Det gælder fx den nye understøttende undervisning, hvor den faglige læring i højere grad kombineres med praktiske aktiviteter. Det handler også om, at der kommer mere bevægelse ind i hverdagen, herunder som en del af faglige undervisning. Endelig er det sociale samspil i skolen for mange børn med særlige behov en stor udfordring. Det er et af de felter, hvor pædagoger har en stærk faglighed og kan bidrage til nye blik på og indsatser for at fremme børnenes sociale læring og trivsel i skolen.

For medarbejderne betyder reformen også en ny hverdag. På samme måde som lederne i højere grad skal med ind i klasseværelserne, skal medarbejderne også helt konkret eller i overført betydning med ind i hinandens klasseværelser og i langt højere grad sparre med hinanden. De vil se langt mere til især deres nærmeste kolleger i teamet end i dag, når de i langt højere grad er fysisk til stede på skolerne. De skal i en tættere dialog med skoleledelsen om, hvad deres egne opgaver skal bestå af og hvad den nye lov om arbejdstid konkret betyder for deres egne opgaveportefølje.

Det vil også på sigt være naturligt, at alle skoler anvender en mere fleksibel skemalægning, hvor den skemamæssige fordeling tilrettelægges af et klasse-, et årgangs eller et afdelingsteam.

Med en ny tilrettelæggelse af skoledagen vil det også være naturligt for skolerne at tænke pauserne på en anden måde end de traditionelt er tænkt. Fx kan der være dage, hvor pauserne er en naturlig integreret del af forløbet, hvis eleverne fx har en udeskoledag, er på ekskursion til et af de mange eksterne læringstilbud i København eller har en

temaue. Det kan også handle om at gøre pauserne til en mere integreret del af dagen på skolen, når eleverne har behov for et lille afbræk undervejs – og så typisk med en længere pause midt på dagen til at spise i. Under alle omstændigheder er det vigtigt, at eleverne får de pauser, de har brug for i løbet af dagen for at få det bedste læringsudbytte. Pauserne giver samtidig også mulighed for at danne og udvikle venskaber på en anden måde end selve undervisningen gør. Det er også vigtigt at holde fast i. ~~Det er samtidig vigtigt, at skolerne på den måde efter reformen tilrettelægger pauserne på en anden måde end hidtil. Det skal ses i sammenhæng med, at beregningerne fra Undervisningsministeriet og KL – som også København følger – tager udgangspunkt i færre pauser pr. dag end i den traditionelle model. Færre pauser samlet set skal således sikre, at der reelt er den tid til understøttende undervisning, som reformen forudsætter – og som skolerne får midler til. Det passer samtidig godt med, at skoledagen fremover tænkes mere fleksibelt og varieret.~~

Samtidig skal medarbejderne også efter reformen opleve, at de har gode både fysisk og psykiske arbejdsforhold. De skal ikke opleve, at arbejdet i praksis bliver grænseløst. Det skal de værnsregler, som forvaltningen har aftalt med de faglige organisationer, være med til at sikre.

Der vil altså være store ændringer i hverdagen på alle skoler. Det betyder også, at det vil tage tid at implementere alle ændringerne i praksis - det kræver øvelse hos både elever, forældre, medarbejdere og ledelse at skabe den nye hverdag. Folkeskolereformen skal gælde fra dag ét. Samtidig er det også naturligt, at skolerne ikke vil kunne indfri alle ambitionerne i reformen med det samme. Det tager fx tid at træne i at opstille gode læringsmål og tegn på, hvornår målene er nået. Der er behov for, at medarbejderne kan starte med at øve sig der, hvor de føler sig på sikrest grund - i bestemte fag, i afgrænsede områder af et fag eller hvor den enkelte skole i øvrigt mener, det giver bedst mening at starte. Det vil også være naturligt at starte med opstille ens mål for større grupper af elever differentieret efter deres forudsætninger og muligheder frem for for den enkelte elev. Men ambitionen og retningen skal være klar på alle skoler fra dag ét: På lang sigt skal der opstilles egentlig individuelle mål for alle elever.

Heldigvis er der allerede mange gode erfaringer på de københavnske skoler, der kan bygges videre på. Det gælder både i forhold til at arbejde med mere varierede læringsformer, tænke i en mere fleksibel skemaplanlægning og hvordan den højere grad af medarbejdertilstedeværelse i praksis kan foldes ud. Det gælder også de ressourcecentre, som alle skoler nu har etableret. Her findes der allerede mange gode erfaringer med, hvordan et fokus på alle elevers faglige, sociale og personlige læring kan understøttes.